

ובכן — הולכים לערוך טיהור גדול ב"יכין-חק"ל". כל המעורבים בעסקת הפרדסים יעופו. תיערך גם חקירה יסודית בחברה הגדולה. כך, על כל פנים, הובטח רשמית. אבל מוכרחים לשאול: מה יהיה טיב חקירה זו? האמנם תחשוף את כל השחיתות — או שמא יהיה נסיון לטשטש ולחפות? והעיקר: האם אפשר לסמוך על חברי ועדת-החקירה? כל חברי הוועדה? לגבי אחד מהם יש ספק רציני.

הידדה לאה בארי, כיהנה בעבר בתפקיד מזכירת אירגון אמהות עובדות ברעננה. באותה עת כיהן שפירא בתפקיד מזכיר מועצת הפועלים במקום. היא נראית בפתח דירתה בתל-אביב, שם שוחחו עמה כתבי העולם הזה.

המטהר נתן פרדס תפכוגש

מזו יצחק שפירא, והוא בורג חשוב מאוד במנגנון של ההסתדרות. הגבר ה"נאה, בעל השיער המאפיר והגבות השחורות והעבות, עומד בראש אחת האימפריות הגדולות ביותר של ההסתדרות. הוא מזכיר המרכז החקלאי, שהוא למעשה הסתדרות זוטא של כל הפועלים החקלאיים בארץ. לכן נחשב, בעיני אהרון בקר, כמועמד טבעי לייצג את ההסתדרות בוועדת-החקירה שהוקמה לחקור ולטהר את יכין-חק"ל. מן כיוון שהנפגעת העיקרית בשעורריות ה"פרדסים היתה ההסתדרות, ברור כי יש חשיבות רבה למינויו של שפירא דווקא.

לכן חשוב במיוחד לדעת מיהו שפירא, מה קשריו עם "יכין-חק"ל" וכדלד ועם עסקות מופק-חק"ל"

פקות בפרדסים בפרט. מאחוריו שנים ארוכות של עסקנות ב"מפא"י. בשנים שפינחס ספיר היה מזכיר מועצת פועלי כפר-סבא, היה שפירא מזכיר מועצת הפועלים של רעננה השכנה.

שניהם עלו בחשיבות, והיה זמן ששפירא נחשב לאיש מספר 3 או 4 במרכז מפא"י. הוא תושב המושב הקטן צופית, סמוך לכפר-סבא. לא רחוק מביתו מתנשאים בתי ברז — המוסד הרעיוני המרכזי של מפא"י, הנושא את שמו של ברל כצנלסון, אביה הרוחני של ההסתדרות.

עם רקע כזה אפשר לצפות מיצי-חק שפירא שיהיה חבר הפתדרות מצמיין. הצרה היא, שעכשיו, ל-

ולא היתה מעולם פועלת חקלאית כמושבה.

ההשפעה האישית

הוא יכול היה לעשות זאת הודות ל- השפעתו ביכין-חק"ל ובמרכז החקלאי. **יכין-חק"ל** היא חברה שלידיה: מן סך הטיפולים המרכזי של כל הפרדסים ה"אלה. מי שעבד בתפקיד מרכזי בחברה זו ידע איוה פרדסים טובים — ואיוה פחות טובים. אין הפרש במחיר הקמיה, אבל יכול להיות הפרש גדול בהכנסות השוטפות, וכי מחירי המכירה.

המרכז החקלאי יום את כל ה- מיפעל, והוא אשר היה אחראי לביצועו. **מה חפלא, איפוא, שלאח בארי, שבינתיים הפכה פקידה בשירות התעמוקה, הודות להשפעתו האי-**

המזכירה והבוס

אחת התחנות בקאריירה הציבורית של שפירא היתה חברת יכין-חק"ל. קונצרן הענק של ההסתדרות והסוכנות ה"יהודית, המחזיק בידו למעלה מרבע ענף הפרדסנות בארץ. תחנה זו גם הכשירה אותו לתפקיד ה"חשוב יותר — שהוא גם התפקיד הרם ביותר בסקטור החקלאי ההסתדרותי: מזכיר המרכז החקלאי, או שר החקלאות של ה"הסתדרות.

באחת התחנות בקאריירה הזאת הצטלבה דרכו של העסקן המצליח עם דרכה של פקידה חינוגית בשם לאה בארי. הוא היה אז מזכיר ההסתדרות ברעננה, והיא מזכירת אירגון אימהות עובדות שם. "אני הייתי ה"בוס שלה", סיפר השבוע.

הוא היה הרבה יותר מזה. ה"רומאן בין השניים היה מפורסם כאזור כולו, ועד היום מדברים עליו בצמרת ההסתדרות. מכרים רבים ציפו ליום בו תתגרש לאה מבעלה ויצחק יתגרש מאשתו — כדי שהזוג ייהפך גבר ואשה כרת וכדין.

ואמנם לאה התגרשה מבעלה, שהיה אז מנהל בסולל בונה ונדד לאחר מכן לחיפה. אבל יידיה לא התגרש.

לירה מול לירה

כך זה נשמע כסיפור רכילות. אולם אין מנוס מלספרו, מפני שהוא מהווה רקע למעשה בעל חשיבות ציבורית חמורה. מעשה זה נוגע לפרדסים ול"יכין-חק"ל" — ושני גיבוריו הם לאה בארי ויצחק שפירא.

אחד המיבצעים המסורסמים ביותר בשטח החקלאי היה מיבצע פרדס חסכון. הוחל בו לפני 12 שנים, ומטרתו המוצהרת היתה: לאפשר לפועלים חקלאיים לרכוש פרדסים בהנחה ובתנאי תשלום נוחים. או שררה אבטלה בקרב הפועלים החקלאיים והחלה נטיעת פרדסים על אדמה נטושה. הרעיון היה, שהפועלים החקלאיים יהפכו את ה"פרדסים למקור פרנסה בעונות המתות — ולעת זיקנה.

זאת היתה מציאה גדולה. חבי רת העובדים אישרה הלוואה לזמן ארוך בסך רבע מיליון לירות, כדי לתת את התנופה הראשונה ל"מיבצע. הממשלה גם היא תרמה את שלה: על כל לירה שרוכשי הפרדס היה מושלם מכיסו, שילמה הממשלה לירה מכיסם של משל"מיהמסופים.

ברור, על כן, שהותקנו תקנות קפדניות ביותר, מי זכאי ומי אינו זכאי לקבל חלק מהמציאה הגדולה, לבל לטננו חלילה, בין הנהגים, אנשים שאינם זכאים לכך.

התקנה החשובה ביותר היתה: רשאים לרכוש פרדס במימנת זו שנות זרק פועלים חקלאיים במר שבות, ורק חמישה דונם לאיש. אף הוקמה ועדה מיוחדת, כדי לוודא שתקנות אלה יכובדו הלכה למעשה, בכל מיקרה ומיקרה.

אבל כל התקנות וכל בדיקות הוועדה המיוחדת לא יכלו למנוע בעד יצחק שפירא מלהעניק ל"ידידתו לאה את הזכות לרכוש פרדס בחיסכון, למרות שאיננה

יצחק שפירא, עסקן מפא"י שעשה קאריירה בהסתדרות, חוקר עתה את יכין-חק"ל.

שיות של שפירא, זכתה לפרדס במחיר כמעט חנינם: בסך הכל כמה מאות לירות. את אותו פרדס עצמו מכרה לפני כשנתיים וחצי, במחיר של יותר מ-19 אלף לירות.

המבט

להחליף את שפירא"

אין כל פסול בכך, שאדם חשוב ידאג ללידידתו. במושגים של המוסר הרקוב השורר בחלקים ניכרים של צמרת המדינה וההסתדרות, זה אפילו לא פסול כאשר או"תו איש חשוב נותן מתנה ללידידתו על חשי ניגוד לתקנות מפורשות.

אבל בוודאי לא ייתכן שאדם כי זה ימונה לחקור ולטהר את המור שד שבו הוא עצמו ביצע את ה"מעשה.

זאת קובע העולם הזה. זאת קבעו גם כמה מן הפקידים הישרים והמסוריים של יכין-חק"ל. שפנו למערכת בדרישה: "ל-החליף את שפירא. אחרת כל מסקנה שהוא יוציא — יימצא מי שיאמר עליה שהיא פסולה."